

Városiasodunk

Divatossá kifejezés manapság az urbanizáció. Halljuk beszélgetés közben, olvassuk az újságban, s akarva, akaratlanul megfigyeljük az így jelzett folyamat különböző jellemjegyeit.

Arra, hogy nemcsak lakóhelyként, de festői témaként is egyre vonzóbb a város, az újságíróklub Művészklubjának hétfői estjén foglalkozásán derült fény. Szűcs Árpád, a fiatalabb szegedi festőnemeszék tehetséges tagja mutatkozott be ekkor újabb munkáival, s Kulka Eszter kérdéseire válaszolva szóban is elmondotta, hogy számára nemcsak lakóhely, de elsőszámú téma is a város. Különösen azóta, hogy az elmúlt nyáron megjárta New Yorkot, amelynek felhőkarcoló-rendetge még soha nem jelent számára újabb és újabb festenivalót.

Az elkerülhetetlen és egyre gyorsabb városiasodásról szólt az est másik közreműködője, Konrád György budapesti szociológus is, aki a közelmúltban megjelent A látogató című regényével tette ismertté a nevét. Ő dr. Vágvolgyi András egyetemi adjunktus kérdéseire felelve fejtette ki nézeteit az urbanizációról, s hangzott, hogy miképp válik századunkban egyre vonzóbbá a város. A modern népvándorlás fő okaként az ipar nagyfokú koncentrációját jelölt meg, amely folyamat megállíthatatlan, természetes, s amely egy országon belül szükségszerűen alakít ki néhány nagy települési gócot. Mint mondotta, hazánk egyik ilyen nagy vonzóerejű, gyorsan fejlődő ipari és kulturális centruma — Szeged.

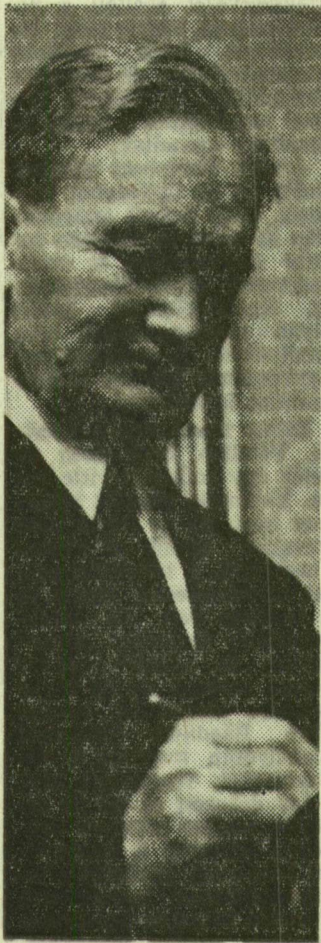
A. L.

Hat perc Németh Lászlóval

A körülmények sem bízattak. Németh László a premier délelőttjén érkezett, a fogadást kora délutánra tették; közben, a programok előtt és után szigorú pihenés. Maradt tehát a fogadás, a házigazdák udvariasan ígért segítséget, ha csak mód van rá, úgy rendezik el a dolgokat, hogy 5—10 percet külön szobában feltétlenül beszélgethessünk. Rádiós kollégám a vállra akasztott kis készülékkel, magam papírral és ceruzával vártuk a „bevetést” némi izgalommal, mert állítólag Németh László „nehéz interjúalany”, ritkán nyilatkozik. Kollégám emlékezete szerint a rádió archívumában sincs még hangszalagja.

Nem így történt. Igaz, a rendelkezésünkre bocsátott „sajtidőt” kinos-precízen betartották, úgyhogy Németh László ott ült velünk hat percig a vásárhelyi tanács egyik termében, készséggel, érdeklődéssel, válaszolt kérdéseinkre, miközben kollégám a mikrofonnal én a jegyzeteimmel hallgattuk. Mit tehetünk, amit mondtak, leírtuk, illetve magnóra vettük, aztán szépen, testvériesen megosztottunk rajta. Az író először regényeinek, drámáinak nőalakjairól beszélt.

— Drámáim egyik hibájáról járok fel, hogy nincsenek igazi nőfigurák. Ugyanakkor a legsikeresebb regények központi alakjai nők; ahol férfiak, azok általában nem sikerültek. Ennek oka: regényeimben szeretek kozmikus elemeket használni, apró vonásokon át kibontani valami mítikus dolgot — erre alkalmasabb a nő. A férfi a cselekvés, az alkotás hőse, a nő az észrevétlen apró árnyalatok kifejezője. Ha az író részleteket gyűjt, inkább nőket ábrázol. Az én nőalakjaim lázadnak, miként *Egető Eszter*, regényeim nő-hőseinek „boldog őse” is egyfajta időtlen boldogság nevében lázad. Hozzá vezethető viszsza az *Irgalom* hőse is.

(Enyedi Zoltán felvétele)

Németh László dedikál

Ezután a pedagógus feladatáról kérdeztük.

— Sajnos nem elég nagy a presztízsük. Máshová nem való anyagból válogatnak, nem elég a társadalmi, emberi tekintélyük. Pedig ma fontosabb a pedagógus pályája, mint bármikor; az iskola a nemzet központi intézménye lett, s a pedagógus nem nagyon tud megfelelni a felelősségteljes követelményeknek. Egy-egy tanár a maga szűkebb körében termékeny munkát tud végezni — de általában csak az idősebbek. A fiatalok könnyen feladják a harcot, más hivatás után néznek.

Végezetül — az idő sürge-

tett — arról a vonzalomról érdeklődtem, ami a „természettudományok műkedvelőjét” Semmelweishez vezette.

— Az írás örögeiben nem folytattam a *Galilei* és a *Két Bolyai* természettudományos vonalát. Semmelweis alakja, munkássága inkább csak alkalmat adott a dráma gondolat tartalmához. Biztosan ezt tartják majd elégtelennek benne, hogy Semmelweisről írtam, szakmai vonatkozások nélkül.

*

Az idő letelt, Németh Lászlót a szomszédos teremben, a vásárhelyi tanács vb elnökeknél tekintélyes vendégsereg várta, s egyébként is néhány óra választott már el a premiértől. A szegedi színház művészei az író darabjaiban játszott figurákat elevenítették fel: *Bicskey Károly* széles gesztusokkal fejtegette, már nyolc Németh László-drámában játszott, mire az író csipősen fűzte hozzá: „úgy mondom, mint aki nagy mártíromságot vállalt”. Végül megegyeztek: a következő tíz Németh László-hőst is eljátssza, s a 89 esztendő író megadón bízott. Ő se bánna...

Nikolényi István

Szmog-gyáarak

Türelmes kutatók bebizonyították, hogy a mai nagyvárosok levegője már-már halálos „mérget” jelent az élőlények számára. A pipáló kémények, az alattomosan füstölő konvektorok, az autók kipufogók, az oxigént emésztő káznok egyre elviselhetetlenebbé teszik az életet. Eppen ezért a nagyvárosokban rendszeresen ellenőrzik a levegőt s hatóságilag fékezik meg a „gáztámadást” előidéző gépeket, berendezéseket. Kár, hogy nem nagy sikerrel!

Szeged szemmel láthatólag városiasodik — s ez levegőjével is bizonyítható. A terebélyesedő ipar, a szaporodó járművek és gépek növekvő ütemben gyártják a füstöt, amellyel aztán kialakul a füstköd — a szmog. Például az autóbuszok, nehéz teherautók adagolói újabbán túl nagyvonalúan szabályozzák be a szerelőket, és ennek utca-akat elborító olajfüst lesz az „eredménye”. A gáztüzelés alkalmazása is két megfélemlítő, különböző következménnyel járt: megismertük a rosszul mű-

ködő konvektorok és kazánok árasztotta szédítő szmogot — ám ugyanakkor kevesebb lett a gomolygó füstöt eresztő kémény. Talán mert a kevesebből jobban kitűnik — a megmaradtak alaposan kitesznek magukért! A Minőségi Cipőgyár szegedi gyáregysége, ritkábban a szalámi-gyár, a gumijavító ktsz kéménye szinte ontja a vastag fekete füstfelhőt. A cipőgyár kéménye oly sikeresen műveli a városfűtölést, hogy az általa kibocsátott koromból még a Szechenyi téri sétálókra is jut — megfelelő szélirány esetén. (Persze a koromszemcsék eredetét nehéz lenne egyértelműen bizonyítani — azt viszont könnyű, hogy a korom nagy pelyhekben hull a térre.

Belenyugodtunk abba, hogy mindannyiunkat füstszívásra ítélték? Nem — a szmog-gyáarakat kell leszoktatni a levegőszennyezésről. Például úgy, hogy a kéményekre szűrőberendezést szereljenek vagy a meglevőket használják; a Diesel-motorokat még jobban szabályozzák.

Matkó István

A kisbaba panasza

„En egy nyolchónapos kisfiú vagyok, aki még írni nem tud, ezért apukámat kértem meg arra, hogy írja meg a szerkesztő bácsinak az én bánatomat. Napi étrendem nagy részét babapiskótával szeretném találni anyuka, de Szegeden olyan ritkán kapható, hogy szinte csodának számít, ha apuka meg tudja szerezni. Az élelmiszer- és édességboltokban az eladó bácsik azt mondják apukámnak, hogy ők rendelnek ugyan, de nem szállítanak nekik. En

még csak nyolchónapos kisfiú vagyok — írja Szabó Zsoltika (Árvíz utca 9.) —, de tessék elhinni, minden cuclit én se veszek be és nagyon csodálkoznék, ha a felnőttek ilyen hiszékenyek lennének. Magam és sok kis szegedi baba nevében üggyögöm, kérjük meg az üzletvezető bácsikat, hogy intézkedjenek, mert mi még nem tudunk töltött káposztát enni!”

Kedves Zsoltika, leveledet íme továbbítjuk a kereskedő bácsiknak.

Zaj, zaj, zaj!

„Segítséget és védelmet kérünk” — írják a Szabadság téren lakó olvasóink. Akkor zajban élnek a kegyérüzem szállító miatt, hogy alig bírják már. A fűgáztűzgépek zúgását már megszokták, de az már az idegeikre megy, hogy nyáron két órától, télen fél 4—4 órától nem tudnak aludni, ugyanis megkezdődik a kenyérszállítás. Jól tudják,

hogy erre szükség van, el kell szállítani az éjszakai műszakban sült kenyeret, de hogy a gépkocsivezetők kicsoda csapkodást rendeznek és zajt csapnak, azt már alig bírják ki. Nincs bennük egy kis emberség? Hiszen akiket zavarnak, valamennyien dolgozó emberek, vagy betegek, vagy nyugdíjasok, akik legalább reggel 6 óráig még pihenni szeretnének!

Szeged szobrai

Hősi emlékmű

(170.) Az újszegedi Rózsá Ferenc szakközépiskola udvarán áll az a Hősi emlékmű, amely az első világháború áldozatainak állít emléket. Készítője: Taiszer János.

SZERDA,
1970. FEBRUÁR 11.

DÉLMAGYARORSZÁG 5

A szülők felelőssége

Odessza lakónegyedi útjott-honon ablakából örömmel szemlélgetem a gyermekáldást, amellyel fiatalabb évtáratú lakótársaim az új világrendet építő társadalmat erősítgetik. Nemcsak azért örülök, mert ez a tény nagyban hozzájárul a demográfiai mérleg pozitív oldalának erősödéséhez, hanem azért is, mert alkatomnál fogva nagyon szeretem a gyereket. Természetes, hogy e tulajdonságom következtében megértem az aprók és nagyobbságok szórakozásait, sok becsontosodott felnőttel ellentétben nagyokat szórakozom például azon, ha a kicsinyek meglovagolják Madarassy Walter szép fekvő nőszoberát, vagy ha nekifognak és telerajzolják a járdát, a kocsitú sima aszfaltját csapongó képzeletük különböző figuráival. Még az se bosszant túlságosan — bár nem bánám, ha a tisztelt szülők közbelépnének —, ha az iskolások, hazatérve törvénytelen kötelező foglalkozásukból, az ebéd utáni szundikálás perceiben bömbölő hangerevével hallgatják kedvenceik tánczenei felvételeit.

Valami azonban nem tessék, s ezt sietek — talán még kellő időben — a sajtó nagy nyilvánossága előtt is megjegyezni. A gyerekek, a fellazult ellenőrzést kihasználva, egyre több veszélyes játékokat eszelnek ki — nemcsak itt, az odesszatelepi házak között, hanem azt hi-

szem, valamennyi új lakónegyedünkben. Nem pusztán arra gondolok itt, hogy különböző rugó, dobó alkalmasokkal veszélyeztetik az ablakokat, sárbombákkal éktelenítik el a falakat, hanem arra, hogy ellenőrizetlen játékaik közé egyre több olyan elem keveredik, amely testi épségüket veszélyezteti. A krimikből tanult „hősi” harcok eszközei közül kiszemelték például a dárdát, hosszú botokat készítenek, döfködnek egymás felé, csoda, hogy — tudomásom szerint — eddig nem esett komolyabb kár a szemükben, vagy más nemes szervükben.

S nem tudom, hogyan alakul itt majd tavasszal a zöldterületek sorsa. Látom, hogy a tanács nagy gondot és sok pénzt fordít arra, hogy ez az új lakótelep szép legyen, de vajon elég gondot fordítanak-e a szülők arra, hogy a gyerekek is megbecsüljék esztétikai értékeinket. Dunajvárosban hal-

lottam néhány esztendővel ezelőtt, hogy az ifjúsági szervezet és a népfrent gyerek rendfenntartó brigádokat szervezett, egyszer azt javasolta az egyik városvezető, próbálják átvágni ezen ezen a füves területen — megtettem, de alig léptem harmat, már odafutott egy nagyon kedves kisfiú és megkért, hogy fáradjak ki az aszfaltos útra.

Közeledik a tavasz, erre is kell gondolnunk, de mindeken előtt arra, hogy a szülők ne csak a gyerekek iskolai dolgai iránt érdeklődjenek, hanem a maguk és társaik, a közösség értékeinek, biztonságának tiszteltetését tartására is megtanítsák őket. Akárhogyan vesszük is, a gyerekekért minden vonatkozásban és elsősorban a szülők a felelősek, a felelősség pedig nemcsak a lakótársak határáig terjed, hanem kötelezően fennáll az egész társadalommal szemben.

Ormos Gerő

Visszahívták tisztségéből

A mezőcsáti járási tanács fegyelmi vizsgálatot indított Gál Endre, a Borsod megyei Tiszababólba község tanácsa végrehajtó bizottságának elnöke ellen. A vizsgálat során megállapították, hogy az állam tulajdonát felületesen kezelte, az azzal kapcsolatos anyagszámadásokat pontá-

lanul vezette, az ellenőrzéseket sorozatosan elmulasztotta, emiatt a magasabb vezetőállás betöltésére alkalmatlanná vált. Ezért a járási tanács fegyelmi büntetéssel visszahívta Gál Endrét a község éléről. A Borsod megyei tanács vb a fegyelmi büntetést helybenhagyta.